

Република
Србија

Пројекат финансира
Европска унија

ЕУ за Зелену агенду у Србији

**ДРУГИ ЈАВНИ ПОЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ
ДРУШТВА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРОЈЕКТА МАЊЕГ ОБИМА
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И
ОТПОРНОСТИ НА КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ У ЗАШТИЂЕНИМ
ПОДРУЧЈИМА НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

УСЛОВИ И ОДРЕДБЕ ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА

САДРЖАЈ

1. Увод	3
2. Правила конкурса.....	4
Ко може да буде подносилац предлога пројекта	4
Очекиване активности.....	4
Финансијска подршка	5
3. Процес пријављивања	5
4. Евалуација	6
Процес евалуације	6
Критеријуми за евалуацију	6
Модификације пројектног предлога	7
5. Рок за подношење предлога пројекта.....	7
6. Детаљи о буџету и временском оквиру	8
Упутства и важне напомене при попуњавању буџета	8
Упутства за попуњавање наративног буџета	10
Упутства за попуњавање табеларног буџета (Анекс 1)	10
7. Примери подржаних иницијатива ОЦД	13

1. Увод

Овај јавни позив објављује се у оквиру пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији“, који, уз финансијску подршку Европске уније и у партнерству са Министарством заштите животне средине, спроводи UNDP у сарадњи са амбасадом Шведске и Европском инвестиционом банком (ЕИБ), уз додатна финансијска средства која су обезбедиле владе Шведске, Швајцарске и Србије. Позив се односи на „Област 4: Заштита и инвестирање у биодиверзитет и екосистеме“.

Циљ пројекта је допринос ефикасном, инклузивном и одрживом спровођењу Зелене агенде за Западни Балкан (ЕК, 2020. [Link](#)) и пратећег Акционог плана (RCC, 2021. [Link](#)) у Републици Србији, кроз широко ангажовање заинтересованих страна из различитих сектора као и друштвену партиципацију. Овај процес ће бити спроведен кроз подршку политикама и изградњу капацитета и компетенција за специјализоване делатности, размену знања и кампање за подизање свести, као и позиве за подношење предлога за иновативне пилот пројекте који ће дати широку подршку зеленој транзицији.

Пројекат ће допринети зеленој трансформацији и декарбонизацији економије и друштва у Србији, као и постизању циљева Париског споразума, смањење загађења животне средине (ваздуха, земљишта и воде) и подршку усклађивању регулаторног оквира Србије са правним тековинама ЕУ у следећих пет стубова Зелене агенде:

1. Декарбонизација, енергетска ефикасност и смањење индустријских емисија;
2. Циркуларна економија за ефикасно коришћење ресурса и индустријску симбиозу;
3. Смањење загађења животне средине са фокусом на квалитет ваздуха;
4. Заштита и инвестирање у биодиверзитет и екосистеме;
5. Одрживи прехранбени системи и рурални развој.

Заштићена подручја у Републици Србији се тренутно простиру на 767.308 хектара, што је приближно 8,68% територије Републике Србије. Постоји 474 заштићених подручја, подељених у 7 различитих категорија: 5 националних паркова, 21 паркова природе, 32 предела изузетног квалитета, 66 резервата природе, 5 заштићених станишта, 310 споменика природе и 35 подручја од културно-историјског значаја која су заштићена на основу претходног Закона о заштити животне средине и Закона о заштити споменика културе. Укључујући подручја који су у процесу заштите, укупна површина износи 883.330 хектара, односно приближно 10% територије Републике Србије. У оквиру 4. стуба Зелене агенде, спроведене акције ће такође допринети обнављању шумских екосистема и пошумљавању, а самим тим и постизању циљева неутралности деградације земљишта Србије до 2030. године. Заштићена подручја су подручја од општег интереса једне земље, која имају важан геолошки, биолошки и пејзажни диверзитет, и обично представљају станиште миграторних врста. Препознато је да они доприносе очувању глобалног биодиверзитета кроз побољшање матричних станишта, повезаност и очување локализованих екосистема.

UNDP објављује други позив за доделу грантова организацијама цивилног друштва за спровођење мањих пројеката унапређења заштићених подручја са циљем унапређења природних вредности и отпорности на климатске промене на територији Републике Србије.

2. Правила конкурса

Сва правила конкурса као и упутства за припрему, подношење и реализацију предлога пројекта су детаљно наведени у наставку.

Ко може да буде подносилац предлога пројекта

Подносиоци предлога пројекта могу бити све организације цивилног друштва (ОЦД) које се баве и имају искуства у сектору заштите животне средине, очувању врста и станишта, унапређењу биодиверзитета, пошумљавању или другим сродним пољима.

Подносилац предлога пројекта може се пријавити самостално или у партнерству са релевантним институцијама или организацијама. Као партнери на пројекту могу бити друге невладине организације, задруге, приватне фирме, научно-истраживачки институти, као и државне институције, локалне самоуправе и јавна предузећа. У случају партнерства, потребно је доставити податке партнерских институција или организација. У случају партнерства, потребно је у оквиру конкурсне пријаве доставити и споразум о сарадњи, потписан и печатан од стране партнерских страна у пројекту, где су јасно дефинисане активности и одговорности сваког од партнера (Анекси 2а и 2б). Имајте у виду да у случају партнерства, ОЦД мора бити главни подносилац предлога који ће уједно бити и прималац гранта.

За даљу евалуацију ће бити разматране само пријаве са предложеним активностима на територији Републике Србије.

Главни подносилац пријаве мора бити регистрован у Републици Србији, док партнерске организације и/или институције у конзорцијуму (ако их има) могу бити регистроване и у Србији и у иностранству.

Очекиване активности

Предложене пројектне активности морају бити у складу са Стратегијом о заштити биодиверзитета Европске уније¹ и имати мерљив позитиван утицај на најмање једну од следећих области:

- заштита биодиверзитета (очување врста и станишта);
- очување услуга екосистема;
- одрживо шумарство и/или пошумљавање;
- екосистеми везани за воду;
- одрживи туризам;
- прилагођавање и/или ублажавање климатских промена;
- друге активности везане за заштиту природе/биодиверзитета и очување екосистема.

Напомена: Подизање еколошке свести и едукација, унапређење капацитета и/или подизање свести у и око заштићених подручја могу бити укључени као део предложених активности али не смеју укључивати више од 30% планираног буџета који се односи на главне пројектне активности (буџетска линија број 2 у буџетској табели).

¹ [resource.html \(europa.eu\)](http://resource.html(europa.eu))

Подносилац пријаве мора да достави детаљан план активности који ће осигурати усклађеност са очекиваним пројектним резултатима, индикаторима и циљевима. Иако није обавезно, подносиоцима пријава се саветује да у своје предлоге укључе решења заснована на природи².

Трајање пројекта не може бити краће од 3 месеца нити дуже од 6 месеци, у периоду од потписивања уговора па до најкасније 10. јула 2025. године када се очекује завршетак имплементације.

Финансијска подршка

Висина гранта износи до **15.000 америчких долара (УСД)** по предлогу пројекта.

Суфинансирање пројекта од стране подносиоца пријаве није обавезно, међутим, пројекти са укљученим суфинансирањем ће бити боље оцењени (као што је приказано у критеријумима евалуације).

3. Процес пријављивања

Само пријаве поднете онлајн са достављеном траженом документацијом путем е-поште биће разматране за даљу евалуацију.

Електронска пошта за подношење докумената је zelena.agenda.rs@undp.org

За евалуацију ће бити прихваћени само потпуно попуњени документи, као што је наведено у наставку.

Предлози пројеката се подносе на српском језику.

Молимо вас да попуните пријаву јасно и прецизно, како бисмо на најбољи могући начин проценили ваше пријаве.

Формулар за онлајн пријаву можете пронаћи на следећем [ЛИНКУ](#).

Обавезна документа која се достављају путем електронске поште на горе наведену адресу су:

- **Образац за пријаву предлога пројекта** – укључује информације о главном апликанту и партнерима, кључне информације о пројекту, одрживост пројекта, анализу ризика, наративни опис буџета, профил апликанта са фокусом на претходне пројекте који се баве природом и отпорношћу на климатске промене – обезбеђен образац;
- **Табеларни буџет (Анекс 1)** – образац обезбеђен;
- **Потписана изјава главног апликанта (Анекс 2а)** – образац обезбеђен;
- **Потписане изјаве партнера (Анекс 2б)** – образац обезбеђен;
- **Биографије чланова пројектног тима;**
- **Копија Статута подносиоца захтева (или обезбеђен линк ка Статути);**
- **Копија регистрације подносиоца захтева;**
- У случају заједничког предлога:
 - Копија статута партнерске организације/институције;

² [Nature-based solutions \(europa.eu\)](https://europa.eu)

- Копија регистрације партнерске организације/институције;
- Споразум о сарадњи свих партнера укључујући јасно дефинисане улоге и одговорности сваког партнера.

Напомена: Евалуациона комисија може захтевати додатне информације током процеса евалуације пријава.

Сваки подносилац може да поднесе **до два предлога пројекта** на овај позив за достављање предлога пројекта, као водећи апликант.

4. Евалуација

Процес евалуације

Процес евалуације ће се одвијати у две фазе:

1. **Прва фаза:** Пројектни тим ће обавити иницијалну проверу пројектних предлога како би осигурали уклађеност кандидата и комплетност пројектних предлога са захтевима позива. Пројектни предлози који прођу иницијалну проверу улазе у другу фазу евалуације.
2. **Друга фаза:** Евалуација пројектних предлога биће спроведена на основу квалитета предлога и оцењена спрам критеријума наведених у табели (датој у наставку) од стране независних евалуатора. Листа пројектних предлога предложених за финансирање биће утврђена на састанку Евалуационог панела. Коначну одлуку о финансирању предложених пројекта размотриће и одобриће Управни одбор пројекта³.

Критеријуми за евалуацију

Бр.	Опис:	%	Бодовање
1.	Релевантност и потенцијални утицај предлога пројекта	30%	30
1а	У којој мери су циљеви пројекта усклађени са захтевима позива, националним циљевима и циљевима Стратегије о заштити биодиверзитета Европске уније?		0-10
1б	Колики је ниво потенцијалног позитивног утицаја на биодиверзитет, заинтересоване стране, животну средину, побољшање природних вредности и/или отпорност на климатске промене? Ако је применљиво, да ли пројекат доприноси родној равноправности, рањивим групама, иновативним приступима или решењима заснованим на природи?		0-20
2.	Квалитет пројектног предлога	30%	30
2а	Да ли су предложене пројектне активности кохерентне и изводљиве у оквиру предложеног буџета и временског оквира, као и адекватно повезане са циљевима Пројекта?		0-15
2б	Да ли је у оквиру пројектног предлога планирана примена најприкладнијег приступа/методологије за предметну тему? Да ли су сви предуслови и ризици узети у обзир при		0-15

³ Министарство заштите животне средине, Делегација ЕУ у Србији и Амбасада Швајцарске

	изради пројекта?		
3.	Буџет		20
3а	Да ли је пројекат исплатив, а буџет оправдан и у складу са пропозицијама?	20%	0-15
3б	Да ли је обезбеђено суфинансирање? (Кандидати који обезбеде најмање 15% суфинансирања, добијају највише 5 бодова. Бодови ће се пропорционално смањивати са смањењем процента суфинансирања.)		0-5
4.	Капацитети апликанта за имплементацију пројектног предлога		20
4а	Да ли апликант има релевантно искуство у области унапређења природног капитала и/или отпорности на климатске промене? Да ли је искуство у области заштити животне средине демонстрирано кроз најмање један пројекат који је позитивно утицао на локалну заједницу?	20%	0-10
4б	Професионално искуство пројектног тима		0-10
УКУПНО		100%	100

UNDP ће потврдити пријем апликационог пакета најкасније недељу дана од пристизања.

UNDP ће обавестити све подносиоце пријава о резултатима овог позива по завршетку евалуације.

Разлози за одбијање пријава могу укључивати, али нису ограничени на следеће:

- Касно подношење апликационог пакета (након истека рока);
- Непотпуна пријава;
- Неуклопљеност у циљеве позива;
- Ниска оцена због техничког квалитета апликације и неусклађености предложених активности са предлогом буџета.

Модификације пројектног предлога

Након истека рока за подношење предлога пројектата, а пре доношења коначне одлуке о финансирању, евалуациона комисија може предложити одређене измене предлога пројектата, у погледу буџета и активности планираних у пројекту, у циљу унапређења предлога пројектата. Подносилац пројектата има право да прихвати или одбије ове предлоге. Потребна средства подлежу процесу верификације који претходи потписивању уговора. Провере могу укључивати захтев за додатним објашњењима и на основу њих евалуациона комисија може предложити измене буџета. Стога је у интересу сваког подносиоца да обезбеди реалан буџет са најповољнијим ценама.

5. Рок за подношење предлога пројектата

Пријаве је потребно попунити и доставити на следећем [линку](#), а документа је потребно послати на електронску адресу zelena.agenda.rs@undp.org. Приликом слања докумената, молимо упишите „Позив за организације цивилног друштва - назив организације“ у наслову е-поште (email subject).

Рок за подношење:

2. децембар 2024, до 17.00 часова (CEST). Пријаве које стигну на наведену адресу након овог рока неће бити узете у разматрање.

Додатне информације:

За све додатне информације или техничка питања у вези са овим позивом обратите се на zelena.agenda.rs@undp.org.

6. Детаљи о буџету и временском оквиру

Буџет пројекта представља новчане износе пројектних активности. Трошкови исказани у буџету пројекта морају се заснивати на стварним ценама и стандардним тарифама, што значи да у току израде предлога пројекта, односно, у фази састављања буџета пројекта треба прикупити све одговарајуће информације. За трошкове које није могуће прецизно утврдити, потребно је дати процену и у наративном буџету објаснити на који начин су ти трошкови процењени.

Доприносе подносиоца пријаве и других донатора треба посебно исказати у табеларном буџету у одговарајућој колони и објаснити их у наративном буџету (ако је допринос предвиђен под одређеним условима, обавезно их навести).

Пре потписивања уговора, предлози пројекта су подложни провери и могу да доведу до захтева за додатним објашњењем као и до предлога за промену буџета, од стране Евалуационе комисије за бодовање предлога пројекта. Стога је у интересу подносиоца пријаве и пружаоца услуге да саставе реалан буџет са стварним, оправданим и прихватљивим трошковима.

Упутства и важне напомене при попуњавању буџета

- Сви трошкови морају бити планирани, наведени и извештавани у америчким доларима (УСД). Плаћање ће се вршити у динарима према курсу УН на дан уплате;
- Сви трошкови морају бити исказани у бруто износивима;
- Трошкове набавке добара и услуга треба исказати са ПДВ-ом;
- Подносилац пријаве је одговоран за независну ревизију, стога ову активност треба предвидети у буџету. Мониторинг и евалуација ће се спроводити одвојено у оквиру пројекта „ЕУ за зелену агенду у Србији“ и ови трошкови не морају да се одражавају у буџету подносиоца;
- Банкарске провизије треба планирати у висини до 0,5% збира свих осталих трошкова пројекта;
- Предвидети непланиране трошкове у висини до 3% од збира свих осталих трошкова пројекта;
- Приликом уноса износа који има више од 3 цифре у Анекс 1 – Табеларни буџет, не раздвајати цифре тачкама, зарезима или размаком, већ задржати форматирање износа које је аутоматски подешено у самом документу;
- У пољима у која се уносе износи, валуте не треба наводити;

- За оне издатке које предвидите, а који нису наведени у буџетским ставкама и подставкама, остављени су празни редови;
- Ако немате одређени трошак који је наведен у формату Анекса 1 – табеларног буџета, немојте попуњавати предвиђене редове за тај трошак;
- У случају суфинансирања, попуните колону Г у Анексу 1 (табеларни буџет) и дајте објашњење у делу Наративни буџет у обрасцу за пријаву пројектног предлога;
- Током имплементације биће потребно прибавити три (3) понуде за сваку куповину преко 2.500 УСД. У случају куповине техничке опреме, биће потребно прибавити три (3) понуде, без обзира на вредност куповине;
- Максимални проценти по ставкама буџета су:
 - Људски ресурси – максимално 30% од укупних прихватљивих трошкова;
 - Активности комуникације и видљивости – максимално 10% од укупних прихватљивих трошкова;
 - Административни трошкови – максимално 10% од укупно прихватљивих трошкова;
 - Путни трошкови – максимално 5% од укупно прихватљивих трошкова;

Прихватљиви и неприхватљиви трошкови

Прихватљиви трошкови:

- Неопходни трошкови за реализацију активности у складу са принципима економичног финансијског управљања, што се посебно односи на вредност уложеног новца и исплативост (најбоља вредност за уложени новац);
- Стварни трошкови подносиоца пријаве или партнера током периода реализације пројекта;
- Евидентирани трошкови у току реализације пројекта, у обрачунским или пореским документима подносиоца пријаве или његових партнера, који су препознатљиви, проверљиви, и поткрепљени оригиналном документацијом на основу чије копије се оправдавају Програму Уједињених нација за развој – UNDP;
- Наведени трошкови у процењеном укупном буџету активности у приложеном споразуму о гранту.

Неприхватљиви трошкови:

- Трошкови који нису директно повезани са имплементацијом пројекта и постизањем циља пројекта;
- Трошкови за појединачне ставке који су несразмерни у укупном буџету пројекта;
- Трошкови које покрива други донатор;
- Било која врста накнаде особљу државне управе (државним службеницима);
- Комерцијални трошкови;
- Дугови и трошкови сервисирања дуга;
- Губици од курсних разлика;
- Трошкови стицања земљишта и/или имовине;

- Трошкови политичких или верских активности;
- Трошкови у вези куповине алкохола, дуванских производа и лекова.

Упутства за попуњавање наративног буџета

Наративни буџет је обавезан део конкурсне документације и представља интегрални део буџета пројекта. У њему се детаљно описује и приказује структура трошкова за сваку буџетску ставку и подставку посебно.

Упутства за попуњавање табеларног буџета (Анекс 1)

Формат табеларног буџета састоји се од колона и редова који су распоређени и осмишљени тако да дефинишу структуру и садржај свих трошкова пројектног предлога.

КОЛОНЕ У ТАБЕЛИ БУЏЕТА ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА

Колона **РЕДНИ БРОЈ** (колона А) представља ознаке за типове и врсте трошкова. У њој су редним бројевима обележене буџетске линије. У оквиру буџетских линија, одређеним распоредом бројева представљена је подела трошкова на буџетске ставке и подставке.

Колона **ТРОШКОВИ** (колона Б) дефинише врсте и опис трошкова. У њој је представљен садржај са кратким описима и објашњењима, везаним за врсту, природу и структуру сваке ставке и подставке на које су подељени сви трошкови пројекта.

Колона **ЈЕДИНИЦА** (колона Ц) дефинише називе јединица, а представља елементе за обрачун сваког појединачног трошка у зависности од његове природе (комад, литар, км, сат, дан, месец, радионица итд.). На пример: За хонораре јединице могу бити сати, дани или месеци. За трошкове превоза, јединице могу бити комад (карта за јавни превоз), км, односно, л (литар).

Колона **БРОЈ ЈЕДИНИЦА** (колона Д) представља количину исказаних јединица, сагледану на нивоу целог пројекта.

Колона **БРУТО ЦЕНА ПО ЈЕДИНИЦИ** (колона Е) представља бруто јединичну цену, за јединицу из колоне Јединица односно трошка, изражену у доларима.

Колона **УКУПАН ТРОШАК** (6) (колона Ф) представља укупну вредност одређене врсте трошка, изражену у америчким доларима. У колони Укупан трошак, аутоматски се израчунава износ: Укупан трошак (6) = Број јединица (4) x Цена по јединици (5)).

Колона Г, **ДОПРИНОС ПОДНОСИОЦА ПРИЈАВЕ** (7) представља средства која пружалац услуге и други донатори намеравају да издвоје за реализацију пројекта.

Колона Х, **ИЗНОС КОЈИ СЕ ТРАЖИ ОД UNDP** (8) представља средства која се траже од UNDP за реализацију пројекта. Сваки износ у овој колони аутоматски се израчунава: Износ који се тражи од UNDP = Укупан трошак – Допринос подносиоца пријаве, тј. 8 = 6 – 7

РЕДОВИ У ТАБЕЛИ БУЏЕТА ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА (САДРЖАЈ БУЏЕТА)

Буџетске линије су обележене редним бројевима 1., 2., 3. и даље редом.

Буџетске ставке су обележене редним бројевима 1.1., 1.2., 1.3. и даље редом.

Буџетске подставке су обележене редним бројевима 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3. и даље редом.

Трошкови у буџету предлога пројекта су распоређени у четири буџетске линије:

1. **ЉУДСКИ РЕСУРСИ** је буџетска линија којом су обухваћени трошкови накнада запослених или лица ангажованих на имплементацији пројекта. Ова ставка обухвата:
 - 1.1 **Накнаде пројектног тима** - лица која су запослена или ангажована за координацију пројектних активности;
 - 1.2 **Накнаде ангажованих стручних сарадника** (запослених у организацији или у партнерским организацијама) за одређене послове.

Напомена: При утврђивању трошкова под ставком Људски ресурси (обухвата буџетске ставке 1.1. и 1.2) мора се водити рачуна да они збирно не пређу 30% од укупног буџета пројекта.

Приликом прегледа и анализе пројектног предлога, чланови евалуационе комисије ће обратити пажњу на укупан ангажман особља на пројекту, те је потребно да будете реални при процени обима њихових активности и ангажовања, као и сложености посла.

При приказу хонорара у **наративном буџету**, потребно је дати следеће податке:

- Функцију особе на пројекту (или више особа)
- Број ангажованих особа на одређеној функцији (ако је ангажовано више особа)
- Тип уговора о радном ангажовању те особе (тих особа)
- Број радних сати (за особе чији се обим ангажовања рачуна на нивоу сати/дана)
- Нето вредност радног сата/дана и бруто вредност радног сата/дана у америчким доларима
- Број месеци рада на пројекту (за особе чији се обим ангажовања рачуна на месечном нивоу)
- Месечни нето хонорар и месечни бруто хонорар у америчким доларима
- Укупан (на нивоу пројекта) нето хонорар и укупан бруто хонорар у америчким доларима

Хонорари се могу обрачунавати на нивоу сата, дана или месеца. За особље за које је предвиђено да прима исти износ хонорара сваког месеца (има приближно исти број радних сати сваког месеца), хонораре треба обрачунавати и приказати на месечном нивоу. Дакле, за ове хонораре у колони Јединица у оквиру табеларног буџета треба унети „месец”. За остало особље, одговарајућа јединица је „сат” или „дан”.

У табеларни буџет пројекта уносе се искључиво бруто вредности (за сат, дан или месец) и обрачунавају укупни бруто износи хонорара

2. **УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ ПРОЈЕКТА** су предвиђене за директне трошкове пројекта у које не спадају трошкови људских ресурса. У ове трошкове спадају набавка опреме и услуга, трошкови активности на терену и остали трошкови директно повезани са спровођењем пројектних активности. Ово је буџетска линија којом су обухваћене све активности које се сматрају кључним, суштинским делом пројекта и које су у директној вези са сврхом и циљевима пројекта.

НАПОМЕНА за попуњавање табеларног и наративног буџета за буџетске линије од **3. ТРОШКОВИ КАНЦЕЛАРИЈЕ** и **4. ОСТАЛИ ТРОШКОВИ И УСЛУГЕ**

По принципу по ком је дато објашњење за буџетску линију 1 – Људски ресурси, у табеларном буџету се попуњавају дати редови (буџетске ставке и подставке), с тим што су називи за неке од

трошкова унапред дати, а у наративном буџету је потребно приказати и објаснити структуру трошкова.

Уколико немате неки од трошкова који су предвиђени у формату табеларног буџета, редове предвиђене за те трошкове обрисати.

Тамо где није могуће дати адекватну јединицу за конкретан трошак, трошкове треба приказати паушално (нпр. буџетска подставка трошкови исхране: јединица је „укупно“, број јединица „1“, бруто цена по јединици: \$ 1000; укупан трошак: \$1000; ове трошкове треба детаљно објаснити у наративном буџету).

Све трошкове набавки роба и услуга треба обрачунати и приказати са укљученим ПДВ, дакле у бруто износу.

3. **КАНЦЕЛАРИЈА** је буџетска линија која обухвата различите врсте трошкова у које се убрајају: трошкови комуникације, трошкови набавке потрошног материјала и материјала потребног за реализацију пројектних активности, трошкови закупа простора за пружање услуге, одржавање састанака, конференција и др., трошкови послужења на састанцима, конференцијама и сл.
4. **ОСТАЛИ ТРОШКОВИ** је буџетска линија која обухвата путне трошкове, као и трошкове различитих услуга које подржавају пројектне активности као што су буџетске ставке: трошкови превођења, трошкови финансијских услуга (услуге књиговодствене агенције, банкарска провизија – за коју треба планирати до 0,5 % од укупне вредности буџета пројекта) и сл.

Напомена у вези са путним трошковима:

ПУТНИ ТРОШКОВИ је ставка у буџетској линији 4. ОСТАЛИ ТРОШКОВИ у којој треба приказати све трошкове превоза, смештаја (ноћења) и дневница. Ова буџетска линија се, сходно наведеним трошковима, дели на 3 буџетске ставке:

- **Превоз за особе ангазоване на пројекту и учеснике/це организованих активности** је буџетска ставка у којој треба приказати све трошкове превоза, у које се убрајају путне карте, претплатне путне маркице, гориво за коришћење службеног или приватног возила и остали трошкови превоза.
- **Трошкови смештаја (ноћење)** за особе ангазоване на пројекту и учеснике/це организованих активности је буџетска ставка која обухвата трошкове ноћења пројектног тима и осталих учесника/ца, при одласку на локацију на којој се спроводе пројектне активности. Трошкови смештаја ће бити финансирани само у случају да је локалитет пројектног предлога удаљен више од 150 км од седишта подносиоца пројектног предлога.
- **Дневнице** за особе ангазоване на пројекту и учеснике/це организованих активности је буџетска ставка која обухвата трошкове исхране пројектног тима и осталих учесника/ца на путу. Дневница се покрива на основу ноћења. Број дневница једнак је броју ноћења.

У буџетску линију 4 (Остали трошкови) спадају и трошкови који се односе на превоз, смештај и дневнице.

7. Примери подржаних иницијатива ОЦД

Уз подршку ЕУ за Зелену агенду у Србији, организације цивилног друштва (ОЦД) су у 2023/2024. години имплементирале 13 решења која су унапредила услове за опстанак бројних угрожених дивљих врста животиња и биљака у заштићеним подручјима широм Србије, у вредности од 190.000 долара укупно.

Ова решења су укључивала практичне мере за унапређење активне заштите у природним стаништима, са директним позитивним утицајем на дивље врсте и њихова станишта, чиме се јача отпорност на климатске промене и успоставља природна равнотежа нарушена људском активношћу. Пројекти су представљени у видео снимку који је доступан на следећем [линку](#), а ево резимеа 13 пројеката подржаних у периоду 2023-2024:

- Заштита модровране (*Coracias garrulus*) у Војводини (пројекат финансиран од стране ЕУ)
- Водећа организација: Удружење љубитеља природе „Рипарија“

Партнер: Удружење за заштиту велике дропље; ГЕА – Друштво за природу

Циљ пројекта је био очување и повећање популације строго заштићене врсте птица *Coracias garrulus* у Аутономној Покрајини Војводини. Организација је поставила 200 вештачких гнезда и подигла свест међу управљачима заштићених подручја и доносиоцима одлука о заштити биодиверзитета, едукацијом јавности кроз предавања и конференције и промоцијом едукативног видео материјала који је снимљен током пројекта.

- Унапређење заштите ретких и угрожених врста птица Националног парка Тара (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Центар за истраживање биодиверзитета

Партнер: Јавно предузеће Национални парк Тара

Овај пројекат је допринео побољшању статуса строго заштићених врста сова, евроазијске мале сове (*Glaucidium passerinum*) и бореалне сове (*Aegolius funereus*), на територији Националног парка Тара. Ово је урађено кроз побољшање услова станишта постављањем вештачких гнезда, картирањем територија наведених угрожених врста, праћењем и обележавањем популација птица селица и доношењем препорука за унапређење плана управљања НП Тара. Пројектом је постављено 15 вештачких кућица за гнежђење на територији евроазијске мале сове и 7 кућица на територији бореалне сове.

- Сачувајмо станиште Умбре (пројекат финансиран од стране ЕУ)
- Носилац: Спортско риболовно друштво "Делиблатско језеро"

Партнер: Институт за регионални развој

Основни циљ пројекта био је очување и унапређење станишта европске муљавице (*Umbra krameri*) у Специјалном резервату природе „Краљевац“. То је постигнуто идентификовањем што већег броја локалитета на којима је ова врста пронађена и обележавањем оних локалитета на којима излазе ван граница резервата. Активности су укључивале рад на едукацији и подизању свијести локалног становништва.

- Волијере за хитну помоћ заштићених врста птица у југозападној Србији (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)

- Водећа организација: „Јадовник – оаза нетакнуте природе“

Основни циљ пројекта био је обезбеђивање адекватног места за хитну помоћ, рехабилитацију и повратак у природу, повређеним птицама и птицама које нису у могућности да самостално живе у природи. Интервенција је обављена у близини заштићених подручја у југозападној Србији иу близини границе са Црном Гором. Ургентни центар садржи волијере за збрињавање и рехабилитацију птица и пратећи објекат за ветеринарске прегледе и интервенције. Птице које су исцрпљене или болесне овде могу добити хитну помоћ, а помоћи ће очувању ретких и заштићених врста, најчешће сова, птица грабљивица, лешинара.

- Нека буде заштићено (пројекат финансиран од стране ЕУ)
- Водећа организација: Војвођански еколошки покрет (Покрет горана Војводине)

Овај пројекат се бавио уређењем и развојем заштићеног подручја Карловачки Дунавац и Специјалног резервата природе „Ковиљско-петроварадински рит“ кроз санацију и минимизирање негативног утицаја на деградирана станишта у Карловачком Дунавцу. У Карловачком Дунавцу и околини уређени су локалитети и станишта. Пројекат је омогућио праћење и инвентаризацију посебног биодиверзитета Карловачког Дунавца и Жигура, промоцију позитивних утицаја и стварање нових вредности на овом подручју организовањем јавних манифестација.

- Грађани за заштиту природе - Дијалог за унапређење управљања заштићеним природним подручјима (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Еколошки центар “Станиште”.

Циљ пројекта је био унапређење заштите природе у Србији, повећањем капацитета јавности да учествује у креирању и праћењу прописа и јавних политика у области заштите природе на свим нивоима (државном, покрајинском и локалном). То је урађено кроз анализу стања имплементације Закона о заштити природе и Закона о подстицајима у пољопривреди, кроз дијалог са доносиоцима одлука, радионицу са цивилним сектором и новинарима, медијске активности попут израде инфографика и видео записа, текстова за портале и медије, ТВ емисије, штампани материјал. ОЦД су кроз њихову анализу пратиле планиране и реализоване активности заштите природе, одговарајуће буџете и ефекте и објавиле њихове резултате.

- Унапређење управљања водним режимом у Специјалном резервату природе „Окањ бара“ (пројекат финансиран од стране ЕУ)
- Водећа организација: Удружење за заштиту животне средине Окањ – Елемир.

Пројекат је имао за циљ очување и унапређење станишта бројних строго заштићених и заштићених дивљих врста и очување репрезентативних станишта панонских сланих степа и сланих мочвара у Специјалном резервату природе „Окањ бара“. Мере су обухватале унапређење управљања водним режимом поменутог региона, уређење и чишћење канала, обала и формирање стаза поред канала. Пројекат је допринео усклађивању потреба ратарства, сточарства и ловства са обавезама заштите природе ради очувања станишта заштићених и строго заштићених врста.

- Парк агробiodиверзитета - од Старе планине до кањона Јерме (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Форум за одрживи развој

Партнер: ОЦД “Емблема”

Пројектом је успостављена мрежа фарми – „Чувари“ аутохтоних угрожених раса и ефектна презентација Парка агробiodиверзитетa у Парку природе Стара планина и Специјалног резервата природе Јерма. За 5 одабраних пилот фарми урађена је видео презентација и постављен одговарајући информативни панел. Пројекат је допринео унапређењу постојећих популација угрожених аутохтоних раса, као и економског статуса газдинстава која се баве њиховим узгојем, помажући им да постану део локалне туристичке понуде. Промотивна манифестација „Шетња старим расама по пашњацима Старе планине” упознала је заинтересоване и ширу јавност са значајем очувања разноврсности пашњака и предела Старе планине.

- Степујмо заједно: ново поглавље у оживљавању степских станишта Фрушке Горе (пројекат финансиран од стране ЕУ)
- Водећа организација: Друштво за заштиту и истраживање птица Србије

Главни циљ пројекта био је унапређење заштите станишта и повратак критично угрожене гнездеће популације источног орла царског орла (*Aquila heliaca*) на територију Националног парка Фрушка гора. Пројектом су направљена станишта и процена популације познате европске веверице (*Spermophilus citellus*), урађена социо-економска анализа ставова локалног становништва о значају станишта за бiodиверзитет и очишћени приоритетни пашњаци са локалним становништвом и волонтерима.

- Побољшање коегзистенције људи и великих месождера (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Светски фонд за природу Адриа Србија

Пројекат је допринео суживоту локалне људске популације и крупних звери на територији Специјалног резервата природе „Увац“ и Националног парка „Тара“ кроз успостављање превентивних мера и едукацију становништва у циљу коначног смањења стопе морталитета заштићених врста великих месождера као резултат сукоба људи и дивљих животиња. У оквиру превентивних мера, овим пројектом су постављене заштитне електричне ограде на две пилот локације на којима су забележени инциденти са великим месождерима, као што су уништавање стопе и оштећење пчелињака.

- Праћење гнездеће колоније европске пчеларице (*Merops apiaster*) у зони изузетних одлика „Ада и делови код Сланкамена“ (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Удружење Еколеспарк

Циљ пројекта је био очување бiodиверзитетa кроз праћење и стручну анализу строго заштићене европске популације птица пчеларица, очување њиховог станишта, презентација заштићеног природног добра Подручја изузетних одлика Аде и деонице код Сланкамена. Очување станишта и популација спроведено је кроз упознавање са значајем очувања врста, бiodиверзитетa, али и геодиверзитетa и укључивање локалног становништва у процес заштите природе уз активно учешће управљача природним добрима, чиме се повећавају капацитети управљања.

- Заједно у смањењу пожара у пејзажу изузетних карактеристика - пилот акција „Столови“ (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Удружење грађана “Нови пут”

Циљ пројекта је био стварање предуслова за смањење учесталости пожара у пејзажу изузетних одлика „Столови“. Пројекат је развио решење за шумске пожаре у циљном подручју, на основу анализе сличних приступа примењених на другим местима. Организована је посета примеру добре праксе заштите од пожара – Центру за посетиоце за откривање и пријаву пожара у насељу „Студеница“ у оквиру Парка природе „Голија“ у циљу анализе узрока пожара, тренутног стања, последица и примењених мера заштите. Додатно, израђен је акциони план са мерама заштите од пожара и спроведена едукативна радионица из области заштите и сузбијања пожара.

- Спровођење мера за рано откривање пожара на подручју високог ризика од изузетне биолошке вредности Споменик природе „Лалиначка Слатина“ (пројекат финансиран од стране Швајцарске амбасаде)
- Водећа организација: Биолошко друштво “Др Сава Петровић”

Основни циљ пројекта био је дугорочно унапређење и заштита природних вредности и отпорности на климатске промене Споменика природе „Лалиначка слатина“, кроз успостављање система за рано откривање и сузбијање последица пожара катастрофалних по биодиверзитет. Прво је извршено прелиминарно истраживање и извиђање терена, а затим је постављен систем за праћење и детекцију пожара.